

Emedan såväl den finska som den svenska polisstatistiken ger upplysning om totalantalen av brott mot egendom, är en jämförelse möjlig även mellan dessa. Resultatet av jämförelsen framgår av tab. V.

Siffrorna i tabell V visa, att totalantalet av brott mot egendom år 1955 icke steg till en tredjedel av det motsvarande totalantalet i Sverige. Utvecklingen har varit synnerligen intressant, då siffrorna beträffande detta slags brottslighet i Finland för ett par årtionden sedan voro i proportion något högre än i motsvarande siffrorna i Sverige.

Utvecklingen i fråga om övriga betydande brottsgrupper framgår av följande tabell VI.

Av tabell VI framgår, att sedlighetsbrotten och förfalskningsbrotten ha ökats från nivån för cirka tjugo år sedan. Beträffande antalet av sedlighetsbrott kan en delvis betydande nedgång konstateras under krigsåren och några år därefter. Jämförelse med den motsvarande brottsligheten i Sverige är ej möjlig, emedan brottsgrupperna hos oss och i grannlandet icke äro helt jämförbara.

Brynolf Honkasalo.

Døvstumme lovovertrædere

i social-psykiatrisk belysning. I.

Af JØRGEN REMVIG og GEORG K. STÜRUP.

Aristoteles (384—322 f. v. t.) beskrev dövstunheden (surdomutitas) som en lidelse i såvel talecenter som i hørecenter eller rettere i et fællesudspring for nervus facialis og nervus acusticus. Stort set har denne opfattelse af tilstanden været den gældende indtil renaissanceen, og den gængse behandling (når man overhovedet har forsøgt at behandle) har været rettet mod at „gengive“ patienten såvel talen som hørelsen, idet man f. eks. søgte at stimulere taleevnen ved at få patienten til at give lyd fra sig, enten ved at forskrække ham eller ved at udsætte han for direkte pinsler og „vække hørelsen“ ved stærke lyde såsom trompet-skrald. Celsus (25 f. v. t.—år 40) „behandlede“ ved overskæring af frenulum linguae, og endnu i det 16.—18. århundrede overrev jordemoderen ofte profylaktisk frenulum linguae („løste barnets tungebånd“).

Kun undtagelsesvis rettede man opmærksomheden fortrinsvis mod at give patienten en anden form for sprog (systematiske gebærder), og først efter at anatomerne for et par århundreder siden påviste den primære beskadigelse af ørerne, gik man over

til at opfatte lidelsen som en *døvhed, indtrådt før barnet havde lært at tale*. — En døvhed, der rent somatisk ikke adskilte sig fra enhver anden form for døvhed, men som frembød særlige pædagogiske vanskeligheder og psykiatriske komplikationer. Det vil nemlig i praksis være helt andre problemer, der viser sig for dem, der er døde fra den tidligste barndom. De er ikke blot ude af stand til at forstå deres medmennesker, men er også ude af stand til at gøre sig umiddelbart forståelige.

I angelsaxisk litteratur anvendes ofte betegnelsen „døvhed af grad III“ om denne tilstand. Denne betegnelse må synes mere korrekt, set med en læges øjne, end den gængse danske betegnelse „døv-stumhed“, idet patienterne jo primært blot er totalt døde og sekundært derfor ikke har været i stand til at lære det blandt mennesker brugte lydssprog. Men egentlig stumme er disse patienter ikke, idet de er i stand til at fremkalde lyde, — og ved rette oplæring endog til at articulere disse lyde. Sygdomsbilledet vil dog her blive betegnet ved den medicinske betegnelse surdomutitas (sm).

I spædbarnsalderen er der ingen forskel på døde og ikke-døde bortset fra, at man ikke kan berolige barnet ved blide lyde, som man ellers gør. Problemerne kommer først, når barnet skal tilpasses et samfund, hvor alle andre taler til hinanden i et sprog, som den døde hverken kan opfatte eller udtrykke sig i. Det er ikke døvheden i sig selv, der er problemet ved sm., men derimod det at leve i en hørende verden. Hvis alle var døde, ville deres døvhed ikke være noget handicap. Deres problem er mindretallets problem. De er fremmede i deres eget land. Med få gebrokkne ord søger de at gøre sig forståelige, og når det mislykkes, falder de tilbage til gestikulationer.

Ved sm. vokser man op i døvstummeskolen i en verden af forståelse, og når man så skal videreuddannes, kastes man pludselig ud i en verden, hvor der findes ikke blot ringe sympati, men endog utålmodighed og irritation med uvillighed og uforståen-
hed fra arbejdskammeraters og lærerestres side på grund af den exceptionelle vanskelighed ved at kontakte dem. Og dette sker oftest på et tidspunkt, da man har de sædvanlige pubertetsvanskeligheder at kæmpe med.

Tilpasningen til samfundet kan derved let blive så vanskelig, at den pågældende finder den uovervindelig og derefter muligvis ender i overtrædelse af de love, der gælder for det samfund, som han har vanskeligt ved at blive accepteret som medlem af.

I Psykopatforvaringsanstalten i Herstedvester er der indtil foråret 1956 blevet anbragt 5 døvstumme og i fængslerne adskilligt flere. Imidlertid viser det sig, at den danske døvstumforsorg yder en så god støtte, at det er forbavsende få døvstumme, der bliver lovovertredere, og da antallet af disse er så begrænset, skulle der vel — på grund af denne gode kontakt med forsorgen

— endog være mulighed for at forebygge en stor del af disse lovovertredelser, når man har skabt sig oversigt over, hvornår den nugældende ordning ikke giver tilstrækkelig sikkerhed.

Først vil det dog være rimeligt kort at skitsere opbygningen af døvstumme-forsorgen her i Danmark, (idet man af pladshensyn kun søger at opridse, hvorledes forsorgen er opbygget i øjeblikket).

Den offentlige hjælp er i sin nuværende form af ret ny dato, idet den er bygget på „døve-loven m. m.“ af 1950. Ifølge denne lov deles alle sager angående folk med høredefekter i 2 hovedgrupper, hørende under hvert sit selvstændige nævn:

I. Døve-nævnet,

II. Tunghøre-nævnet,

idet man har defineret TUNGHØRE som alle hørebeskadede, der har kunnet gå i skole for hørende (også selvom de har måttet have nogen særlig hjælp) og altså på det pågældende tidspunkt har haft tilstrækkelig høreevne til at kunne klare sig blandt de normalthørende — dette uden hensyntagen til graden af høredefekt, de siden har erhvervet sig.

Ved DØVE i lovens forstand forstås alle, der i den skolepligtige alder har en så ringe hørerevne, at de frembyder ganske specielle pædagogiske problemer, idet man skal søge overhovedet at give dem et sprog. Disse deles så igen i de „egentlige døve“ (der har medfødt døvhed eller er blevet døve inden tidspunktet for sprog-dannelsen), og de „uegentlige døve“, der er blevet døve efter at have lært en smule af sproget, men inden de kom i skole. I praksis viser det sig vanskeligt at gennemføre denne underdeling af døve, men da hele forsorgen for disse er fælles, har dette også kun væsentlig betydning for den pædagogiske teknik.

Det ses således, at begrebet DØVE er lidt mere omfattende end den medicinske betegnelse surdomutitas, men at det alligevel dækker, hvad der i dagligt sprog forstås ved døvstumhed.

De døve skal, så snart tilstanden er erkendt, anmeldes til døve-nævnet, der skal drage omsorg for særundervisning. I enkelte tilfælde sker denne undervisning på private skoler, men i langt de fleste tilfælde sker det på en af de særlige statsskoler i København, Fredericia eller Nyborg. På disse skoler går børnene, til de er 16 år gamle, hvorefter den lovpligtige forsorg ophører. Hvad der derefter kommer til af forsorg sker på den døves egen foranledning (subsidiært de pårørendes henvendelser). Denne efterforsorg råder over 3 hjem for mænd (landbrugsgården Stendetgård samt hjemmene i København og Nyborg) samt et for kvinder. Pladsmanglen her er stor, og hjemmene tager derfor kun det klientel, de mener sig istand til virkeligt at yde noget for. Derimod vil der være en del forsorgstrængende, der må afvises og henvises til andre institutioner; det gælder således de svært

legemligt syge samt døve med større psykiske afvigelser. Som anført er det kun en ringe del af de voksne døve, der finder plads på disse hjem. Resten klarer sig hovedsageligt under private former.

Til døvstumme-forsorgen er knyttet en række præster og konsulenter, der alle yder et værdifuldt forsorgsarbejde for de voksne, foruden at de deltager i undervisningen af børnene. De skaber den personlige kontakt med alle dem, der har hjælp behov, men de økonomiske hjælpemidler, de har at råde over, er begrænsede. Endelig er der undersøgelses- og vejledningsklinikkerne for døve og svært tunghøre, der især har til opgave at tilrettelægge uddannelsen af de døvstumme, og hvis opgaver derfor er ret skarpt afstukne.

Den sikkert mest betydningsfulde forsorg, der ydes de voksne, er utvivlsomt den, der ydes af de døvstumme selv, idet der rundt omkring i landet er en række foreninger for døve, der er sammensluttet i Landsforbundet for Døve. I disse foreninger er der et meget rigt og intenst foreningsliv, således at medlemmerne ikke behøver at tilbringe deres fritid på et gadehjørne. Man kan vist roligt gå ud fra, at dette foreningsliv spiller en stor rolle i profylaksen mod kriminalitet.

Materialiet.

I rigsregistraturen er katalogiseret levende personer, der har været i konflikt med dansk lov. Man er berettiget til at antage, at de allerfleste af disse findes i kartoteket. Herfra har man fremskaffet data på samtlige de mænd, der har påtegning om at være døvstumme, og da oplysninger om døvstumhed turde være en ret væsentlig hjælp i et signalement, må man formode, at man på denne måde har fået næsten samtlige tilfælde af erkendte lovovertrædelser blandt mandlige døvstumme med i undersøgelsen. Opgørelsen er foretaget i april 1955 og omfatter de på det tidspunkt levende døvstumme lovovertrædere. Alle sager er fulgt op til dette tidspunkt.

For ikke at rode op i allerede fortrængte kedelige oplevelser hos de pågældende lovovertrædere har man udelukkende foretaget opgørelsen på grundlag af de oplysninger, man har kunnet fremskaffe ved hjælp af de retslige dokumenter, politirapporter, mentalobservationserklæringer, journaler fra psykiatriske afdelinger og udtalelser fra døvstumme-forsorgen.

Undersøgelsen har dog formet sig lidt anderledes i de fem tilfælde, hvor de pågældende har været anbragt på psykopatanstalterne i Herstedvester, idet det i disse tilfælde har været muligt at supplere oplysningerne med et personligt skøn. Disse fem tilfælde omtales i en særlig artikel.

Det har vist sig mest formålstjenligt at inndelege materialet efter

de foranstaltninger, man har foretaget efter den sidste lovovertrædelse.

Grupperne bliver da:

A. Sluttede sager

I Advarsel, anbringelse under børneværn (BV) eller sagen sluttet (på grund af bevisets stilling).

II Anbringelse i pleje under døvstummeforsorgen.

B. Særforanstaltninger

III Anbringelse under åndssvageforsorgen.

IV Psykopatforvaring.

C. Alm. straf

V Betinget dom.

VI Alm. straf (hæfte eller fængsel).

Det drejer sig om ialt 32 tilfælde, der vil blive belyst gennem kortfattede kasuistikker, idet man dog i denne artikel indskrænker sig til kun at gennemgå de 27, der ikke har været i psykopatforvaring.

I. Advarsel, børneværn eller sagen sluttet.

I disse sager har det kun været muligt at få meget ufuldkomne oplysninger, hvorfor man skal indskrænke sig til opsummering af lovovertrædelserne:

1. I 19-årsalderen et mindre tyveri. Sagen sluttet med advarsel. De følgende 13 år uden lovovertrædelse. Han er nu gift, har børn. Tiltagende synssvækkelse. Har haft tuberkulose.
2. 16 år gammel: tyveri. Sagen sluttet med advarsel. De følgende 13 år uden lovovertrædelse. Er nu gift og er en stabil håndværker.
3. 15 år gammel: indbrud. Blev anbragt under BV. Følgende 8 år intet at bemærke. Er nylig blevet gift.
4. 14 år gammel: indbrud. Blev anbragt under BV. Følgende 8 år intet at bemærke. Klarer sig pænt.
5. 20 år gammel tiltalt for forsøg på voldtægt, men tiltalefrafald mod anbringelse i privat pleje. De følgende 17 år intet at bemærke.
6. 18 år gammel og 20 år gammel blufærdighedskrænkelse. Sagerne begge gange sluttet på grund af bevisets stilling. De følgende 18 år intet at bemærke. Klarer sig pænt.

II. Anbragt i pleje under døvstummeforsorgen.

7. 22 år gl. Tidligere 30 dages fængsel for brugstyveri af cykel. Nu tiltalt for tyveri af dameundertøj. Arbejdsmandssøn, opvokset i hjemmet til han kom i døvstummeskole fra 8- til 17-års alderen. Var lidt småbegavet med manglende hæmninger. Letpåvirkelig i dårlig retning. Tilbøjelig til smårapserier og så intet forkasteligt deri. Efter skoletiden uddannet skomager. 21 år gammel brugstyveri af uaflåset cykel.

Det følgende forår en lang række tyverier af nyvasket *dameundertøj*, i hvilket han *onanerede*, hvorefter han bortkastede det. Skal på dette tidspunkt aldrig have haft samleje eller ønske om sådant. Sagen hævedes mod *anbringelse* under døvstumme-forsorg med ophold på *asyl*.

De følgende 19 år intet at bemærke. Er stadig ugift, men har en god støtte i familien.

8. 17 år gammel tiltalt for drabsforsøg.

Kunne *kun i ringe grad læse og skrive*. Meget umoden og barnlig. Blev arresteret efter at han havde forsøgt at *strangulere en fremmed kvinde* ved hjælp af en silkestrømpe.

Sagen sluttet mod 5 års straffriandel under tilsyn af døvstumme-forsorgen. Anbragtes på landbrugsgård, hvor han stadig befinder sig. 4 år senere mentalundersøgt ved indlæggelse på sindssygehospital i cirka ½ år, efter at han gennem et par år flere gange var blevet grebet i at snøre sig selv med et reb i næsten nøgen tilstand, især med genitalsnøring, og til slut blev fundet, da han havde snøret en halvsnøgen kammerat med reb, også om halsen på en sådan måde, at der var livsfare. Ved mentalobservationen fandtes intet andet end umodenhed og barnlighed (var da 21 år) og specielt fandtes ingen overdreven seksualinteresse. Han anbragtes påny på S-gård, hvor der de følgende 4 år intet har været at bemærke.

III. Anbringelse under åndssvageforsorgen.

9. 16 år gammel foretaget brandstiftelse i 5 tilfælde i løbet af 3 måneder.

Født udenfor ægteskab. Moderen åndssvag, opvokset hos faderen til han 6 år gammel kom på døvstummeskole. Han er *åndssvag i lettere grad. Lærer så godt som ikke at læse eller skrive*. Meget overfladisk og impulsiv, *elsker sensationer*. Da han i skolen overflyttedes til dårligste klasse, stikker han ild på et skur i hævn. I skoletiden flere gange overfaldet småpiger og været uterlig overfor dem og har foretaget småtyverier. Efter skoletiden i skomagerlære, men efter 3 måneders forløb (i en ferie) foretager han i løbet af 3 uger 5 *ildspåsettelse hos sagesløse, angiveligt blot fordi han „så godt kan lide at se ild“*.

Retslægerådet skønner ham uegnet til påvirkning gennem straf, og anklagemyndigheden frafalder tiltale mod farlighedsdekret og anbringelse på lukket afdeling på åndssvageanstalt. — På åndssvageanstalten var han rolig, men ustabil til sit arbejde. Kom gradvis på bedre afdelinger og blev 33 år gammel *udskrevet* af åndssvageforsorgen til *døvstumme-forsorgen* og anbragt på hjem for døde.

De følgende 6 år intet kriminelt.

10. 18 år gl. under flugt fra åndssvageanstalt, voldtægtsforsøg i en skov mod en tilfældig forbipasserende.

F. u. æ. døvstum efter cerebros spinalmeningitis i 4-års alderen. *Anbragt i åndssvageanstalt i 6-års alderen.* Var noget *uregerlig, stærkt impulsiv*, ved mindste foranledning øvende *vold mod sagesløse*, og da meget hensynsløs. I årenes løb har han udviklet næsten herkuliske kræfter.

18 år gammel flugt, hvorunder *voldtægtsforsøg*. Derefter anbragt i lukket afdeling, hvorfra han i de følgende 7 år flygtede gentagne gange, og da han under sidste flugt blev arresteret, kværkede han politibetjenten og flygtede påny. Blev derefter 25 år gammel overflyttet til sikringsanstalt på sindssygehospital, hvor han var ret rolig, ligevægtig og skikkelig, hvorfor han 2 år senere flyttedes tilbage til åndssvageanstalt, hvor han fortsat viste sig omgængelig og flittig, omend han generedes af manglende kontaktmuligheder og derfor hævdede sig ved grovhed. Han *behersker fingersprog* og er *iøvrigt ferm til at forklare sig ved tegn*, men kan kun læse og skrive ganske få ord. *Behersker ikke mundaflæsning*. Han falder godt til ro, omend et enkelt flugtforsøg i 30-års alderen. 45 gl. *steriliseret* efter eget ønske og flyttes derefter til helåben afdeling, hvorfra han 2 år senere kommer i familiepleje, først i privat familie, men efter en ubetydelig episode forårsaget af hans døvhed tages han tilbage til anstalten for 3 uger senere at blive sat i kontrolleret familiepleje hos en af døveforsorgens forstandere. Kom på døvstummeskolens aflæsningskursus, og 4 mdr. senere blev han udskrevet af åndssvageforsorgen. Han har senere fået erstatning for uretmæssig anbringelse under åndssvageforsorg. De følgende 6 år intet at bemærke, klarer sig pænt og er blevet gift.

I begge disse tilfælde ses en uroperiode svarende til en forsinket pubertet, og når denne fase er overstået, falder de til ro — et forløbsbillede der er velkendt på åndssvageanstalter. Tilfælde nr. 10 er af særlig interesse. Man har med rimelig grund opfattet ham som åndssvag, idet hans umodne reaktionsmåde ganske svarede til, hvad man plejer at træffe hos patienter på åndssvageanstalt. Alligevel virker det forbavsende, at en detailundersøgelse ikke på et tidligere tidspunkt gav grundlag for særbehandling, og dette har formentlig også været et moment af betydning for erstatningssagen.

11. 17 år gammel *uterlig* overfor *småpiger*.

F. i. æ., boede hjemme, indtil han 7 år gl. kom på døvstummeskole, hvor han var indtil lovovertrædelsen. *Beherskede fingersproget og kunne skrive og læse. Normalt begavet.*

17 år gl. *flere gange uterlig* overfor den samme 7-års pige „til trods for korporlig afstraffelse“. Skal *iøvrigt* altid have været „drillesyg, fejj og pibet“. Blev så ifølge dommerkendelse indlagt på åndssvageanstalt, hvor der var andre døvstumme, „så der ville

være kontaktmuligheder“, hvilket man mente ville være umuligt på et sindssygehospital, hvor man egentlig ønskede ham anbragt. Var i de første år lidt interesseret i småpiger, men faldt efterhånden til ro og blev en stillfærdig arbejder. Blev 35 år gammel *kastreret* og et år senere udskrevet til hjemmet.

Følgende 15 år intet at bemærke.

12. 27 år gammel *brandstifter*.

Husmandssøn, boede hjemme indtil han 6 år gammel kom på døvstummeskolen. Her viste han sig lidt småtbevaget, men lærte dog nogenlunde at udtrykke sig skriftligt og mundtligt(!). Var noget *hidsig* og uomgængelig. Efter skolealderen i skrædderlære, som han klarede pænt. Ernærede sig siden dels som skrædder, dels som landmand.

27 år gammel *afbrændte* han i hidsighed *en gård, fordi ejeren havde påstået, at han havde lus*. Da mistanken rettedes imod ham, tilstod han straks. Ved mentalobservationen konkluderedes: ikke egentlig sindssyg, men nedsat dømmekraft på grund af døvstumheden og den svage begavelse.

Blev derefter anbragt på tvangsarbejdsanstalt, hvor han efter 6 års forløb begyndte at blive koprofag, paranoid og til sidst overfaldt forvalteren, hvorfor han *overflyttedes til åndssvageanstalt*, hvorfra han flygtede en enkelt gang i 40-års alderen, angiveligt for at komme til døvstumme-julemesse. Faldt gradvis til ro på anstalten og blev efterhånden helt sløv, indtil han 60 år gammel atter vågnede op og blev vredladen og tiltagende dement.

Med de psykotherapeutiske erfaringer man nu har, må behandlingsformen i disse to sidste tilfælde betegnes som principielt forkert, idet nr. 11 tiltrods for normal begavelse anbragtes på åndssvageanstalt og 18 år senere blev kastreret, skønt han i mange år ingen (??) seksualaktivitet havde vist.

Tilfælde nr. 12 må efter journalbeskrivelsen nærmest opfattes som en ganske langsomt udviklet schizofreniform psykose af en art, vi gentagne gange har iagttaget i Herstedvester.

V. *Betinget dom (ved sidste lovovertrædelse)*.

13. 36 år gammel dømt for *vold*: 14 dages fængsel betinget, uden tilsyn.

Landarbejdersøn, boede hjemme til han 8 år gammel kom på døvstummeskole. Viste sig her *småt bevaget*, men iøvrigt ikke påfaldende. Efter skolealderen arbejdede han på en fabrik, boede hjemme indtil han 30 år gammel blev gift med en ligeledes småtbevaget døvstum, med hvem han fik flere børn, der af *nabobørnene blev drillet med defekte forældre*. Ser en dag, at en nabodreng slår den ene af pigerne med en jernstang, *ophidses voldsomt* derover, griber ham lidt voldsomt i armen for at føre ham til moderen, men

kommer i klammeri med hende og nikker hende en „skalle“ samt slår hende flere gange, — uden at tilføje hende større skade. De følgende 25 år efter denne sag intet at bemærke.

14. 38 år gammel cykeltveri: 40 dages fængsel betinget + tilsyn af Dansk værneseelskab.

F. i. æ., søn af selvstændig gartner. Opvokset i hjemmet til han 9 år gammel kom i døvstummeskole, hvor han var en selvstændig elev og god kammerat. Lærte at *tale* og *aflæse ret godt*. Kom derefter i lære hos faderen, hvor han siden har været bortset fra en kort periode, da han uden held prøvede at have selvstændig virksomhed. Blev gift 36 år gammel med en døvstum. 38 år gammel blev han på *cykel påkørt af en bil*, fik cyklen totalt molesteret. Pådrog sig *commotio cerebri*. Fik ingen erstatning. Et par måneder senere en sen aften, da han ankom med tog til den station, der var nærmest hans hjem, *stjal* han en *dårligt aflåset cykle* og *beholdt denne*, der blev efterlyst. Ved anholdelsen uforbeholden tilståelse.

I tilsynsperioden og følgende år, ialt 15, intet at bemærke. Er nu en stabil borger.

15. 33 år gl. cykeltveri. 60 dages fængsel betinget for tyveri.

Skomagerson, opvokset i hjemmet til han 6 år gammel kom på døvstummeskole. Som barn ondsksfuld og pibet, senere snarere en spillemager. Ved psyk. undersøgelse som voksen betegnes han som *slap, holdningsløs sinke, psykoinfantil*. Kan ikke *mund-aflæsning*, kan *ikke tale*. Efter at være kommet ud af skolen, kom han i skomagerlære og var i dette fag i 7—8 år. Begyndte derefter at føre en omflakkende tilværelse og var hyppigt arbejdsløs. 32 år gammel (efter 3 års arbejdsløshed) *stjålet en cykle* under mørklægningen. *Havde kort forinden måttet returnere en afbetalingscykle*, da han ikke passede afbetalingerne. Følgende 15 år intet at bemærke.

16. 22 år gammel *meddelagtig i tyveri*: 60 dages fængsel betinget + tilsyn af Dansk værneseelskab.

F. i. æ., søn af lagerarbejder, opvokset i hjemmet sammen med to søskende til han 7 år gammel kom til døvstummeskolen. Var i 9-års alderen et år ude af skolen på grund af „tuberkulose i maven“. *Klarede sig dårligt i skolen*. Lærte *kun at læse og skrive en lille smule*. Opførslen i skolen var god. Efter skoletiden i forskellige lærepladser i kort tid ad gangen, men var *urangvillig* og nægtede ofte at arbejde. Kom til sidst på arbejdsskolen i København 19 år gammel i nogle måneder. Var der *træg og uinteresset*, men med upåklagelig opførsel. Var kort tid forinden en kort periode på døvstumme hjem, men rømte derfra efter at have stjålet 50 kr. fra en kammerat. En kort overgang strikker på en fabrik, hvor han faldt nogenlunde til ro i en periode. Da han blev arbejdsløs, kom han atter på hjemmet, og under en ferie derfra tog han trods forbud til København, hvor han gennem Turistforeningen ind-

logeredes privat. Under værtshusbBesøg traf han et par tunghøre, og den ene af disse, der var ret dominerende, overtalte ham til at *læse de to andre* ind i den private lejlighed og *selv stå vagt*, imens de gik på togt. De to andre fjernede tyvekoster til en værdi af ca. 1000 kr., men det eneste udbytte han selv fik var en kæfert.

I tilsynsperioden og siden, ialt i 6 år, intet at bemærke.

17. 24 år gammel tyveri fra en cykle samt falsk og bedrageri: 4 måneders fængsel betinget. Tilsyn i 3 år af Dansk værneselskab.

Husmandssøn, enebarn, boede hjemme indtil han 6 år gammel kom på døvstummeskole. Han var *kælen* og *meget blød, dårligt begavet* og med ringe energi. Lærte kun at *tale elendigt* og hans syn var ret dårligt. Kundskaber ret gode.

Fra 16- til 21-års alderen i skrædderlære, hvor han viser sig interesseret, samvittighedsfuld og dygtig, helt igennem upåklagelig. Derefter en række vekslende arbejdssteder, — *kunne ikke falde til ro* noget sted. Under en måneds arbejdsløshed cyklede han fra by til by. Blev under en sådan tur overfaldet af et regnskyl ude på landet, fjernede da en gammel frakke fra en cykle og kørte videre med denne på. Kort tid senere købte han et billigt ur på afbetaling (havde mistet sit gamle ur), opgav da falsk navn og undlod at betale sidste halvdel af købesummen, indtil han på gaden mødte sælgeren, som tilkaldte politiet. Betalte da straks.

Under tilsynsperioden og i de følgende år, ialt 19, intet at bemærke.

18. 21 år gammel tyveri: 4 måneders fængsel betinget + tilsyn af døvstummeforsorgen.

Søn af savskærer, opvokset hjemme, indtil han kom på døvstummeskole, hvorfra han udgik 13 år gammel. Kom 18 år gammel i keramiklære og er forblevet i dette fag. 21 år gammel, *sammen med en hørende kammerat*, på en færge *tømt en kufferts indhold over i en medbragt kuffert*. Ved anholdelsen uforbeholden tilståelse. Følgende 9 år efter dommen intet at bemærke.

19. 23 år gammel, forsøg på røveri: 8 måneders fængsel betinget. Tilsyn af Dansk forsorgsselskab.

Fra 1- til 8-års alderen chron. vædskende dobbeltsidig otitis. I 10-års alderen pleuritis, scrofylose og tub.pulm. i lettere grad, hvorfor på hospital og julemærkehjem ialt ca. et år.

F. u. æ. De første 2 år i pleje hos en håndværker. De følgende 11 år på et børnehjem og gik herunder fra 8-års alderen på privat døvstummeskole. Virkede *sent udviklet*, men iøvrigt normalt begavet omend svært ved at lære at regne. Var *uhyre sølsom*. Blev trodsig ved tvang eller bebrejdelser, men angrede altid bagefter sin trods. Vellidt af lærere og kammerater. *Dygtig til mundaflesning, læser godt og hurtigt*, ordforråd begrænset, *tale uforståelig*. Da han var 13 år gammel, blev moderen gift med en repræsentant, og han kom hjem til dem og ud af skolen. — 16 år gammel i mallerlære og to år senere på porcelænsfabrik. Var da meget *barnlig*

og umoden, fantasirig. Vellidt af kammeraterne, der opfattede ham som lidt uligevægtig. Værkmesteren udtaler: „Forældrene behandler ham modbydeligt og hårdt“. Boede hos forældrene. Havde været forlovet det sidste halve årstid før lovovertrædelsen. Var i den tid blevet tiltagende nervøs, rastløs og uligevægtig. Besøgte jævnlig en 6 år ældre ven (som havde været hans næreste ven på børnehjemmet), Opsøger en dag i pengenød dennes kone for at låne penge. Får *pludselig* den *indskydelse* at *arrangere røverisk overfald* på hende. Slår hende i hovedet med en køldhammer (uden tanke på risikoen) — „det hele var *nærmest for sjov*. Ville fortælle det til vennen bagefter“.

De følgende 21 år intet at bemærke.

20. 26 år gammel dømt for tyveri: 6 måneders fængsel betinget + tilsyn af forsorgsselskabet. (Tidligere et tiltalefrafald).

Arbejdsmandssøn, har 5 søskende, hvoraf de to også er døvstumme. Opvokset hjemme til han kom i døvstummeskole, hvor han gik i 3 år. Derefter i privat døvstummeskole. Viste sig meget svagt begavet, nærmest *dyb sinke*. Meget *følsom og letpåvirkelig*, følte sig *let forurettet*. *Initiativløs og uinteresseret* i alt. Gad intet bestille i skolen. Var iøvrigt stor, godmodig og hjælpsom. Efter skoletiden hele tiden været arbejdsmand. Blev tidligt *forlovet med en døvstum* husassistent, der synes at have haft en mindre god indflydelse på ham. Angiveligt skal han altid have været uinteresseret i spiritus.

Påstod 22 år gammel at være blevet overfaldet i et tog og frarøvet en pakke med spiritus. *Anmeldelsen* viste sig at være *falsk*, men der rejstes ikke tiltale for falsk anmeldelse (på grund af døvstumheden).

25 år gammel *stjal* han en *pung under besøg hos nogle venner*. Påstod, at det var kæresten, der havde gjort det, men tvunget ham til at tage skylden under trusel om ellers at ville hæve forlovelsen. Tiltale frafaldet.

Et årstid senere *sammen med kæresten brudt ind i en købmands-butik og stjålet en smule spiritus*, hvorefter de begge vandrede ud på landevejen.

De følgende 5 år efter dommen intet at bemærke bortset fra tiltalefrafald (på grund af bevisets stilling) efter at være anklaget for et mindre bedrageri, subsidiært underslæb. Forlovelsen senere brudt, og han har nu under protest fra familien knyttet sig til en meget ung, døvstum kvinde, der er dyb sinke.

21. 32 år gammel: *cykletyveri*: 4 måneders fængsel betinget + tilsyn af forsorgsselskabet. Tidligere 3 uterlighedssager: 60 dages fængsel, 3 måneders fængsel betinget mod fortsat ophold på døvstumme-hjem og 9 måneders fængsel.

Arbejdsmandssøn, nr. 12 af 13 søskende, *hjemmet dårligt*, moderen veg og holdningsløs. Ingen i hjemmet lærte sig døvstummesproget — opvokset i hjemmet til han 7 år gammel kom til døvstumme-

skole, hvor han var, til han 17 år gammel kom i lære. — Af karakter *tung, utilfreds, indesluttet*, meget *ødsel* og *sløset* med penge. *Jævnt begavet*. Lærte at tale og læse ganske godt. Opførslen i skolen god. Siden fødslen blind på det ene øje.

17 år gammel i skomagerlære. Boede hos mesteren, der fandt ham tvær og indesluttet, tilbøjelig til at blive voldsomt fornærmet. *Mesteren bebrejdede ham* gentagne gange, at han *onanerede*. 20 år gammel rømte han fra pladsen (et år før afslutningen af læretiden), hvorefter han i ½ år var på døvstummeforsorgens gård, „Stendetgård“. Derfra fortsatte han uddannelsen hos en døvstum skomager.

En måned senere gjorde han *i en togkupé tilnærmelser til* en 9-årig dreng, befølte dennes genitalia, medens han selv *onanerede*, hvorfor 1. fængselsdom, der afsonedes.

26 år gammel *lignende uterlighedsaffære* overfor smådreng, hvorfor idømt: 3 måneders fængsel, betinget mod ophold på døvstummechjem i tre år. Under opholdet der, et år senere, *pæderasti* mod et par døvstumme drenge med disses billigelse. Et årstid efter afsoningen begærer han kastration, hvilket bevilges.

Han havde allerede på dette tidspunkt opnået invaliderente. Derefter er der intet at bemærke, før han 4 år senere stjæler en uaflåset cykle, som han straks efter sælger.

De næste 8 år efter den betingede dom intet at bemærke.

En del af disse sager er de sædvanligt kendte småsager, der ikke kunne ventes at give stor recidivsandsynlighed. I andre er det ganske umodne i reaktionsforløbet særdeles påfaldende. I de sidste af de refererede sager kunne en faglig støtte formentlig have gavnet.

V. Almindelig fængsel, hæfte eller dagbøder.

22. 43-årig: 1. tiltalefrafald for uterlighed overfor dreng. 2. 80 dages fængsel for samleje med mindreårig pige.

Arbejdsmandssøn, nr. 1 af 4 søskende, faderen meget drikfærdig. Født og opvokset i Sverige, hvor han *gik i almindelig folkeskole* til 12-års alderen. *Døvheden udvikledes kun ganske langsomt*, og først i 10-års alderen var han totalt døv. Fra 12-års alderen døvstummeskole i 4 år. Derfra i skomagerlære i 3 år, men da det kedede ham, kom han siden i forgylderlære. Kom 25 år gammel til Danmark og forblev i samme plads i 9 år, indtil han blev afskediget på grund af personaleindskrænkning. Var 22 år gammel blevet *gift med en døvstum dansker*, ægteskabet barnløst. Han skal have været en god ægtemand og forsørger, indtil han efter afskedigelsen blev *arbejdsløs*. Havde derefter arbejde højst en måned årligt. Måtte opgive eget værksted på grund af kontaktvanskelighed. Levede derefter udelukkende af hustruens indkomst samt fagforenings- og socialhjælp. Blev i denne periode tiltagende uomgængelig, irriteret, hidsig og brutal, men forblev ædruelig. Det

seksuelle forhold mellem ægtefællerne ophørte næsten helt. Efter 5 års arbejdsløshed tiltalt for uterlighed med en 4-årig dreng. Tiltalefrafald på grund af bevisets stilling. Kort tid senere (39 år gammel) tentamen suicidii, fordi han „havde været kæreste med en af konens veninder, og hun havde lige slået op“. Selvmordsforsøget var dog meget ubehjælpsomt arrangeret, idet han havde åbnet for gashanerne, men kun haft en enkelt mønt til gasautomaten, så der blev automatisk lukket for gassen igen. Ved indlæggelse på psykiatrisk afdeling påvistes *kraftig positiv WR*, men ingen tegn til primær, sekundær eller congenit syfilis. Nægtede at kende noget til den primære infektion.

Blev skilt 43 år gammel og kort tid senere tiltalt for i et halvt års tid jævnlige at have celebreret coitus med en 14-årig pige mod betaling. Mente, at hun var ældre, idet hun virkede så erfaren. Ved den psykiatriske undersøgelse findes *talen nogenlunde forståelig*, omend med besvær. Ingen sikre tegn til cerebrospondyl-lues.

Dom: 80 dages fængsel.

Har siden arbejdet i sit fag næsten hele tiden og klaret sig godt bortset fra, at han siden skilsmissen har følt sig bitter i sit forhold til voksne kvinder og mangler mod til at give sig i lag med dem. 3 år senere en sluttet sag for uterlighed overfor småpiger. Derefter intet at bemærke i 14 år.

60 år gammel tiltalt for uterlighed mod flere 12—13-års piger, som han havde befølt på genitalia og mammae, hvorved han angiveligt havde opnået orgasme uden erektion eller ejakulation. Nu fandtes WR i blodet stærkt positiv, men i spinalvædske negativ. Sagen sluttedes mod tilsyn, der ved en misforståelse glippede. Et år senere en lignende sag, og han begynder nu at virke tiltagende dement. (WR uforandret). Skønnes uegnet til påvirkning gennem straf.

Sagen sluttet på grund af bevisets stilling. Tilsynet (der idømtes ved forrige sag) etableres.

23. 30 år. 1. 40 dages fængsel betinget under tilsyn for alfonseri. 2. 60 dages fængsel for alfonseri.

F. u. æ., opvokset hos moderen (der var tjenestepige) til han kom i døvstummeskole, fra 8- til 19-års alderen. *Småtbegavet*, men lærte at *tale nogenlunde*. Efter skoletiden uddannet cigarmager. — 22 år gammel *gift med en døvstum*, der ikke kan tale, men nogenlunde læse og skrive.

I 30-års alderen forøgede han sin ringe indtægt som cigarruller ved at *lade konen „trække“* på gaden, idet han *selv* fulgte for at *aftale honoraret*. Afsløret, da han til politiet anmeldte en kunde for voldtægt, fordi kunden nægtede at betale. Efter dommen blev han arbejdsløs, og så havde familien ingen anden indtægt end elskovskilden, der dog i løbet af et årstid blev forplumret ved, at nabokonen anmeldte forholdet til politiet, derefter 2. dom.

De følgende 26 år lidet at bemærke. Begge har været på sanatorium for tuberkulose og er stadig socialt set sølle. For ca. 10 år siden tiltaltes han for tyveri af tobak på arbejdsplads, men der kom ingen straffesag ud af det.

24. 22 år gammel indbrudstyveri: 4 måneders fængsel. Benådet efter 2 måneder til døvstumforsorg.

F. u. æ. med 5 halvsøskende, opvokset hos moderen indtil det 4. år. Fra 4.—15. år i døvstummeinstituttets skole. Viste sig der meget *svagt bevaget med ringe sproglig hukommelse*. Lærte dog at aflæse helt godt. Opførselen upåklagelig, altid hjælpsom. Efter skoletiden i snedkerlære, hvor han var flink og vellidt, men smårapsende fra kammeraterne. Blev i senere arbejdspladser ustadig og ugidelig.

I 21-års alderen et par retssager for *indbrud* i flere *sommerhuse*. Under alle indbrud ejendommelig ukritisk i valg af objekter for tyverierne. Ved opsummering af tyvekosterne, en lang række småting, kommer man nærmest til at tænke på en marskandiserbutikis vinduesudstilling. Dom i den første sag: 4 måneders fængsel. — Blev løsladt 2 måneder senere til døvstumforsorg.

Den anden sag standsedes med statsadvokatens samtykke. Blev 26 år gammel gift med en døvstum, med hvilken han to år senere fik et barn. — 31 år gammel, da familien overnattede hos en døvstum bekendt, fattede han *interesse for et lommeur, — ville købe det, men det var ikke til salg*, hvorfor han om natten *stjal* det. Dom: 14 dagbøder à 20 kr. subsidiært 14 dages hæfte. De følgende 3 år intet at bemærke. Klarer sig pænt. Er blevet gift med en stabil kvinde.

Som det ses, adskiller hans lovovertrædelse sig ikke i væsentlig grad fra de foregående, og at denne mand idømmes ubetinget fængsel er blot udtryk for en anden vurderingsmåde hos dommeren. Den nugældende tendens kommer dog atter til udtryk i vurderingen af hans sidste lovovertrædelse.

25. 45 år gammel. 1. 30 dages fængsel. 2. 5 måneders fængsel betinget. 3. 8 måneders fængsel som fællesstraf.

Arbejdsmandssøn fra et godt, men fattigt hjem, 8 søskende. Opvokset i hjemmet til han i 8-års alderen kom i døvstummeskole, var der til 16-års alderen. Viste sig *småtbegavet*, overfladisk, forfængelig og var en *upådelig gavtyv*. Efter skoletiden uddannet skrædder. Har haft en lang række ansættelser. — Siden 19-års alderen er han en *halv snes gange sigtet for tyveri*. Flere gange sluttedes sagerne uden tiltale, oftest på grund af bevisets stilling. De fleste af gangene har der været tale om *småtyverier af ting, der stod fremme i venners hjem*. En enkelt gang har han stjålet beklædningsgenstande på sin arbejdsplads. Har altid straks efter tyveriet pantsat kosterne. Den sidste sag drejede sig om tyveri af en Ronson-lighter. Da ejermanen derefter henvendte sig til ham, udleverede han straks lånesedlen, hvorefter ejeren ikke ønskede

at anmelde affæren. Den døvstumme var på det pågældende tidspunkt arbejdsløs og fik hverken arbejdsløshedsunderstøttelse eller socialhjælp, og han var gift (med en døvstum). Pengene skulle bruges til at betale husleje med.

Tyveriet opdagedes af politiet, da de i anden anledning gennemgik assistenshusets protokoller og der stødte på den pågældendes navn. I alderen fra 28 til 37 år har der intet været at bemærke, men fra 37-års alderen begyndte han atter på tyverierne. Er nu gift med en ung sinke, og de har 3 børn. De hutler sig gennem tilværelsen og søger at klare alt på afbetalingsprincippet.

Som tilstanden er i øjeblikket, er han døvstummeforsorgens smertensbarn. På grundlag af erfaringer fra andet arbejde er det dog berettiget at antage, at det ved en forsorg, der er specielt indstillet på at arbejde med komplicerede livsproblemer, er muligt at opnå en vis afspænding.

26. 28 år gammel tyv. 1. 60 dages fængsel betinget. 2. Tiltalefrafald. 3. 5 måneders fængsel. 4. 3 måneders fængsel. 5. 60 dages fængsel. Arbejdsmandssøn, opvokset hos forældrene til han kom i døvstummeinstituttets skole. Var der umoden, sinkepræget og *impulsiv*.

Efter skoletiden været landarbejder i et par år, hvorefter i skræderlære, som han fuldførte. 23 år gammel fra sin arbejdsplads stjålet noget stof og videresolgt dette. Dom: 60 dages fængsel betinget. 2 år senere flere *småtyverier* fra familien og et par *småbedragerier* fra en boghandler. I denne sag var der tiltalefrafald, men sagen genoptoges, da han et år senere stjal et guldur fra sin arbejdsgiver. Dom: 5 måneders fængsel. Blev benådet for en månedstid mod tilsyn af døvstummeforsorgen. Et par måneder senere idømt 3 måneders fængsel, fordi han havde modtaget ialt 300 kr. i forskud fra flere kunder uden senere derefter at levere det bestilte tøj. Et år senere (28 år gammel) stjålet en cotton-coat fra en garderobe. Dom: 60 dages fængsel.

I den sidste sag havde retslægerådet efter ambulansundersøgelse af embedslægen tilrådet indlæggelse til mentalobservation, men anklagemyndigheden fandt, at der var et misforhold mellem varigheden af en observation og den begåede lovovertrædelse. De følgende 7 år intet at bemærke.

27. 50 år gammel. 1. 5 dages fængsel. 2. 40 dages fængsel. 3. 80 dages fængsel. 4. 15 måneders forbedringshus. 5. 12 måneders forbedringshus. 6. 18 måneders forbedringshus. 7. 60 dages fængsel, alt for småtyverier.

Arbejdersøn, opvokset i hjemmet til han 8 år gammel kommer i døvstummeskole, indtil 16-års alderen. Derefter uddannet snedker. Fra 26-års alderen en lang række sager. Første gang havde han lånt mesterens cykle og var bagefter udeblevet i flere dage. Næste gang søgte han at bortbytte den for spiritus. Derefter straffet for en række småtyverier og belleri, i alderen fra 26 til 35 år ialt 6 gange

med straffe stigende fra 5 dage på vand og brød til 1½ års forbedringshus.

De følgende 15 år intet at bemærke, men 50 år gammel tiltalt for tyveri fra en dametaske på et værtshus (tiltiggede sig et glas øl fra en fremmed kvinde, lagde armen om hendes skulder og tømte samtidig hendes taske).

Dom: 60 dages fængsel.

De følgende 22 år intet at bemærke.

Diskussion.

Det må først og fremmest bemærkes, hvor relativt få døvstumme, der kommer i konflikt med loven, sammenlignet med kriminaliteten blandt den øvrige del af den danske befolkning, idet der blandt de nulevende cirka 12—1500 mandlige døvstumme kun er ca. 32, der på et eller andet tidspunkt har været tiltalt for lovovertrædelse, d. v. s. ca. 2 %.

En statistisk bearbejdelse af materialet vil være urimelig, når det samlede antal tilfælde kun er 32, idet de enkelte grupper da vil blive så små, at det vil være urigtigt at søge at sammenligne de procentiske tal med nogetsomhelst. Man skal derfor indskrænke sig til at skitsere de iøjnefaldende hovedtræk.

Ved gruppe I (advarsler, børneværn eller sagen sluttet) foreligger ingen oplysninger om evner. For de øvrige 21 (de 5 psykopatforvarede behandles i en anden artikel) gælder, at langt de fleste har været stærkt umodne, sinker eller åndssvage. Kun i 2 (evt. 3) tilfælde kan lovovertræderne betegnes som normalt begavede og modne. Som venteligt er deres kontaktmulighed usædvanlig defekt, idet de så godt som alle kun i meget ringe grad (evt. slet ikke) kan læse og skrive. Flere af dem behersker kun dårligt døvstummesproget, og kun om en enkelt oplyses det, at han er dygtig til mundaflysning og til at tale.

Lovovertrædelsernes art og motiverne derfor er stort set karakteriseret ved en påfaldende primitivitet. I de 17 af tilfældene drejer det sig kun om småtyverier og cykletyverier samt småbedragerier. Typiske eksempler er manden, der stjal en cykle, fordi hans egen var blevet knust ved et trafikuheld, samt ham der stjal et ur fra en bekendt, fordi han havde fattet interesse for det, og hun ikke ville sælge ham det. — Svære tyverier synes slet ikke at forekomme; ejheller ses der tilfælde af røverier, og i de få tilfælde, hvor der har været tale om anvendelse af vold, var der i det ene tilfælde (nr. 13) kun tale om lettere voldelig overlast udført i „retfærdig harme“, i det andet tilfælde (nr. 19) om et infantilt „tegnescerie-arrangement“ „efter en pludselig indskydelse“ overfor en nær vens hustru. Det tredje tilfælde af vold synes at have haft overvejende seksuelt motiv (nr. 8) og er det eneste, der med rette kan betegnes som vold.

Jørgen Remvig.

Georg K. Stürup.

(Fortsættelse følger)